

WSTĘP

Monografia dotyczy analizy ekonomicznej. Oznacza to, że autorzy nie dążą do znalezienia odpowiedzi na pytania normatywne, czyli do rozstrzygnięcia, co powinno być. W kontekście Polskiego Ładu nie aspirują do oceny, czy jest to dobry program rozwojowy. Chcą natomiast znaleźć odpowiedzi na pytania pozytywne, które odnoszą się do ewentualnych skutków jego realizacji dla kondycji finansowej przedsiębiorstw. Nie idzie jednak o samą ocenę tych skutków, i to nie tylko dlatego, że rozpatrywany program został jak dotąd wdrożony w ograniczonym zakresie, lecz głównie o ukazanie zasadności wiązania aspektów makroekonomicznych z mikroekonomicznymi w związku z prowadzoną polityką gospodarczą. Autorzy wychodzą z założenia, że kluczowe znaczenie dla powodzenia programów rozwojowych gospodarki ma analiza odnosząca się do przedsiębiorstw.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw jest uzależniona od zmian zachodzących w makrootoczeniu. Jeżeli przyjąć, że zmiany te w istotnym stopniu oddziałują na kształtowanie się rentowności i płynności finansowej przedsiębiorstw, a także, że mamy możliwość poznania tych zmian przez analizę kształtowania się wielkości wskaźników/mierników makroekonomicznych, to przy dobrze już rozwiniętych narzędziach analizy finansowej przedsiębiorstw do pomiaru efektywności gospodarowania oraz zdolności do regulowania zobowiązań są spełnione podstawowe warunki do przeprowadzenia badania nad związkami i zależnościami pomiędzy zmianami czynników makroekonomicznych a rentownością i płynnością finansową przedsiębiorstw.

Zmiany zachodzące w makrootoczeniu mogą mieć wiele przyczyn i są coraz mniej przewidywalne. Trudniej jest wobec tego sterować rentownością i płynnością finansową w przedsiębiorstwach, a to z kolei oznacza, że coraz większa niepewność towarzyszyć może całej gospodarce kraju. Wszak to przedsiębiorstwa rozstrzygają o jej konkurencyjności.

Dążenie do ograniczania niepewności staje się obecnie ważnym wyzwaniem w życiu gospodarczym każdego kraju. A skoro tak, to przy podejmowaniu przez rządzących decyzji i działań w zakresie programów rozwojowych warto rozpoznać ich konsekwencje dla sytuacji finansowej przedsiębiorstw. W istocie idzie o poznanie zależności pomiędzy zmianami czynników makroekonomicznych w następstwie realizacji konkretnych

programów rozwojowych gospodarki a rentownością i płynnością finansową na poziomie mikro. Z perspektywy przedsiębiorstw wdrażanie nowych programów rozwojowych w gospodarce nie powinno zwiększać ryzyka operacyjnego i finansowego towarzyszącego ich działalności, lecz przynajmniej dawać szanse przygotowania się i podjęcia kroków pod kątem jego zminimalizowania.

Celem monografii jest rozpoznanie możliwości posługiwania się narzędziami analizy ekonomicznej przy ocenie rentowności i płynności finansowej przedsiębiorstw w kontekście programów rozwojowych gospodarki w uwarunkowaniach Polskiego Ładu.

Za problem badawczy uznano rozstrzygnięcie, czy dotychczas stosowane narzędzia analizy ekonomicznej, zwłaszcza analizy finansowej, mogą zostać zmodyfikowane pod kątem rozpoznawania oddziaływania planów rozwojowych rządu na rentowność i płynność finansową przedsiębiorstw.

Zasadnicza myśl opracowania opiera się na przekonaniu, że przez rozszerzające podejście do analizy ekonomicznej przedsiębiorstw możliwe jest określenie siły i kierunku oddziaływania programów rozwojowych rządu na rentowność i płynność finansową przedsiębiorstw.

Zakres czasowy badań obejmuje lata 2003–2021. Pozwoliło to dobrze zidentyfikować zmiany w zakresie rentowności i płynności finansowej przedsiębiorstw, co miało istotne znaczenie dla strony metodycznej monografii.

W badaniach nad zmianami w rentowności i płynności finansowej w przedsiębiorstwach w wybranym okresie wykorzystano dane ponad 682 tys. spółek zarejestrowanych w Polsce. Analizą objęto te spośród nich, dla których można było uzyskać zestaw danych finansowych potrzebny do obliczenia wyselekcjonowanych wskaźników rentowności i płynności finansowej. Wielkość próby badawczej określono zgodnie z podstawowymi wymogami statystycznymi, biorąc pod uwagę 21 sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). W badaniu przyjęto próbę na poziomie ok. 6300 przedsiębiorstw.

Coraz powszechniejsze wykorzystywanie w analizie finansowej neterministycznych systemów uczących się skłoniło autorów do zastosowania metody sieci neuronowych w badaniach wpływu realizacji programów rozwojowych na kondycję finansową przedsiębiorstw. W monografii uznano, że sieci neuronowe inspirowane strukturą ludzkiego mózgu oferują bardzo elastyczne i adaptacyjne podejście do analizy oddziaływania Polskiego Ładu na rentowność i płynność finansową przedsiębiorstw.

Na podstawie przeprowadzonych studiów literaturowych oraz badań empirycznych przy wykorzystaniu metod analizy finansowej problem

oceny rentowności i płynności finansowej w przedsiębiorstwach w uwarunkowaniach Polskiego Ładu ujęto w pięciu rozdziałach.

Rozdział pierwszy dotyczy charakterystyki programu rozwojowego Polski Ład. Zwrócono w nim uwagę na potencjalny związek jego realizacji z sytuacją finansową przedsiębiorstw.

W rozdziale drugim zajęto się możliwościami posługiwania się danymi mikro i makro przy ocenie rentowności i płynności finansowej przedsiębiorstw. Zwrócono jednocześnie uwagę na znaczenie analizy zależności pomiędzy zmianami czynników makroekonomicznych a rentownością i płynnością finansową przedsiębiorstw. Przedmiotem rozdziału jest także przedstawienie w syntetyczny sposób związku zmiennych makroekonomicznych z rentownością i płynnością finansową przedsiębiorstw.

Badania nad rentownością w przedsiębiorstwach w latach 2003–2021 stanowią przedmiot rozdziału trzeciego. Nacisk został położony na analizę zmian zachodzących w rentowności przychodów, aktywów oraz zainwestowanych kapitałów. Omówienie głównych tendencji uzupełniono danymi dla poszczególnych sektorów gospodarki.

Rozdział czwarty dotyczy analizy zmian klasycznych (statycznych) wskaźników płynności finansowej i zadłużenia w przedsiębiorstwach w latach 2003–2021. Podobnie jak w przypadku rentowności, omówienie generalnych tendencji zostało uzupełnione danymi dla poszczególnych sektorów gospodarki.

Rozdział piąty przedstawia możliwości posługiwania się metodami analizy finansowej do rozpoznania oddziaływania Polskiego Ładu na sytuację finansową. Przykładowa identyfikacja wpływu Polskiego Ładu na rentowność przedsiębiorstw wymagała wcześniejszego jego umiejscowienia wśród determinant kondycji finansowej przedsiębiorstw. W procesie analizy danych zastosowano sieć neuronową. Przedstawiono przykład jej wykorzystania do określenia oddziaływania Polskiego Ładu na rentowność sprzedaży.